

VÁLSÁGKEZELÉS A HAZAI KULTURÁLIS SZÉKTORBAN

- A 46/2020. (III. 16.) Kormányrendelet értelmében a foglalkoztatottak kivételével tilos látogatni:
 - az előadó-művészeti eseményeket;
 - a mozikat;
 - a múzeumokat, a nyilvános könyvtárakat, a közművelődési helyszíneket, a közösségi színtereket.
- A 61/2020. (III. 23.) Kormányrendelet 1. § (1)-(7) pontja az alábbi tevékenységekre terjed ki a kulturális szektorban:
 - az alkotó-, művészeti és szórakoztató tevékenység;
 - a sport-, szórakoztató és szabadidős tevékenység;
 - a film-, video- és televízióműsor gyártása, hangfelvétel-kiadás;
 - a napilapkiadás;
 - a folyóirat és időszaki kiadvány kiadása;
 - műsorösszeállítás, műsorszolgáltatás.
- A 61/2020. (III. 23.) Kormányrendelet 1. § (8) pontja az alábbi vállalkozásokra terjed ki a kulturális szektorban:
 - előadó-művészet;
 - előadó-művészet kiegészítő tevékenység.

Az összeállítás ismerteti a COVID-19 pandémia negatív hatásainak csökkentése érdekében hozott lépéseket a kulturális szektorban, különös tekintettel az iparág független szereplőire. A háttéranyag egyben bemutatja a fontosabb szakmai szervezetek álláspontjait és javaslatait.

A COVID-19 járvány miatt a kulturális és kreatív szektor különösen nehéz helyzetbe került. A kihívásra adott különböző digitális megoldások ellenére az iparág fennmaradása nehezen képzelhető el támogatások nélkül.

KORMÁNYZATI TÁMOGATÁSOK

Az első, a szektort is érintő kormányzati támogatások az általános jellegűek voltak: a [47/2020. \(III. 18.\) Kormányrendelet](#) értelmében fizetési moratórium lépett érvénybe, egyben bizonyos ágazatokban – így a szórakoztató- és filmipar, valamint az előadó-művészet esetében is – **korlátozták az ingatlanok bérleti szerződésének felmondását**. A [61/2020. \(III. 23.\) Kormányrendelet](#) hatálya számos ponton kiterjed a kulturális szektorra (bővebben a bal oldali blokkban). A rendelet 1. § (1)-(7) pontja alapján 2020 márciusa és júniusa között nem keletkezik szociális hozzájárulási adó, szakképzési hozzájárulási kötelezettség, és nem tekinthető kisvállalati adóalapnak a személyi jellegű kifizetések összege, egyben változik az egészségbiztosítási járulék és rehabilitációs hozzájárulás összege. A rendelet 1. § (8) pontja alapján a **Katv. (2012. évi CXLVII. törvény)** szerinti kisadózó vállalkozás mentesül a tételes adó megfizetése alól.

Szektorspecifikus támogatást hozott létre az EMMI kultúráért felelős államtitkársága a **független művészek megsegítése céljából**. A miniszterium 2020 májusában 1 milliárd forintot csoportosított át a célra, amely pályázati úton nyerhető el. A *Köszönjük, Magyarország!* elnevezésű [felhívást](#) a **nemzetstratégiai intézmények bonyolítják le tematikus módon**. A pályázati támogatásért vállalt előadások és programok bemutatására a veszélyhelyzet elmúlása után kerülhet sor. A pályázatok benyújtásának **határideje egységesen május 18.**, a pályázati díj kifizetése jellemzően két részletben történik, az első részlet (80%) a pályázat elnyerésekor. Szintén jellemző, hogy a pályázat kiírásában a vidéki helyszínek, mint a leendő programok és bemutatók helyszínei fontos szerepet kapnak.

(1) A [Nemzeti Színház](#) színház- és bábművészek számára írt ki [pályázatot](#) azzal a céllal, hogy a pályázók kulturális szolgáltatást nyújtsanak. A támogatás kerete a **színházművészet esetében 350 millió Ft, a bábművészetnél 50 millió Ft, az igényelhető összeg 300 ezer Ft/fő**. A pályázatban kiemelt szempont a vidéki helyszínek széles körű beemelése a programhelyszínek közé, ehhez támogatást az Országos Színház-

történeti Múzeum és Intézet ([OSZMI](#)) biztosít (ez a lehetőség más pályázati anyagokban is szerepel). A programokhoz fix összegű támogatás tartozik, pl.: rendhagyó irodalomóra előadóművészeknek, 60 ezer Ft/alkalom. A pályázás feltételei közé tartozik, hogy a művész jövedelme az elmúlt három év során 80%-ban színházi/bábművészeti tevékenységből származzon, illetve ne rendelkezzen havi 90 órát meghaladó foglalkoztatási jogviszonnyal. A pályázatok elbírálása folyamatos, a keretösszeghez igazodva.

(2) A [Hagyományok Háza](#) a népművészet területén három altémában írt ki [pályázatot](#), amelynek keretösszege 170 millió Ft, a fjenkénti díjazás összege maximálisan bruttó 300 ezer Ft. A három kategória: [népzene](#) (népzeneészek, népzenei együttesek, citerazenekearok), [néptánc](#) (amatőr néptáncosok, néptánc együttesek) és [cigányzenészek](#) (népies műzenét játszó cigányzenészek). A támogatás három fellépés vállalása után jár a nyerteseknek (cigányzenészek hangfelvételen történő közreműködésre is pályázhatnak). Az elbírálás várható határideje 2020. május 25.

(3) A [Nemzeti Táncszínház pályázatára](#) a rendszeres jövedelemmel nem rendelkező, a táncművészet bármely területén alkotó művészek jelentkezhetnek. A támogatás kerete 50 millió Ft, a támogatás maximális összege 300 ezer Ft pályázatonként. A támogatásért cserében a nyertesek öt alkalommal adnak elő közösségi, előadóművészeti vagy oktatói programot különböző helyszíneken. Az elbírálás maximum 14 napot vesz igénybe.

(4) A Nemzeti Artista- Előadó- és Cirkuszművészeti Központ az **utazó cirkuszok, valamint az artista művészek** számára írt ki egy-egy alpályázatot. Az **utazó cirkuszok 1,5 millió Ft+áfa/előadás** összegű támogatást [nyerhetnek](#) el abban az esetben, amennyiben az idei év tavaszában a sátorral rendelkező cirkusz elindított vagy tervezett turnéja megszakadt. Maximálisan három előadás támogatható. Az előadásokon a járványban elvégzett munkájuk tiszteletként az egészségügyben, a rendvédelemben és más szolgáltató szektorban dolgozókat a cirkuszok vendégül látják. Az artistáknak meghirdetett [pályázatra](#) a jövedelmüktől elesett előadók jelentkezhetnek,

a támogatás **maximális összege 300 ezer Ft**, ez esetben hat fellépés vállalása szükséges.

(5) A **Petőfi Irodalmi Múzeum (PIM) írók, költők, dramaturgok és zeneszerzők** részére hirdetett [pályázatot](#) bruttó **50 millió forint értékben**. A pályázat elbírálásakor a rendszeres jövedelemtől esők, a gyesen vagy gyeden lévő művészek, illetve a legalább két gyermeket nevelők előnyben részesülnek. A **személyenként elnyerhető támogatás mértéke maximum bruttó 150 ezer Ft, ettől eltér a zenészek támogatása, utóbbi bruttó 300 ezer Ft**. A támogatás célokhoz kötött, pl.: az írók és költők három különböző helyszínen mutatják be programjukat; a zeneszerzők a trianoni évfordulóra komponálnak zenét.

(6) A [Filharmónia Magyarország](#) a **klasszikus zene területén** nyújt [pályázati](#) lehetőséget azoknak a művészeknek, akik felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkeznek, életvitelszerűen klasszikus zenével foglalkoznak és 20 óránál kevesebb munkaviszonnyal rendelkeznek. A rendelkezésre álló **keretösszeg bruttó 100 millió Ft, a pályázatonként elnyerhető maximális támogatás bruttó 300 ezer Ft**. Az elbírálás határideje 2020. május 25.

(7) A Budapest Music Center ([BMC](#)) azoknak a **jazz zenészeknek** írt ki [pályázatot](#), akik igazolható szakmai múlttal rendelkeznek. A **pályázat keretösszege bruttó 30 millió Ft**, az egyórás élőzenei fellépésért járó pályázati **díj maximum két alkalommal nyerhető el, ez esetben az összeg bruttó 240 ezer Ft**. Az elbírálásnál a műsorban bemutatott saját kompozíció előnyt jelent. Az elbírálás ideje maximum 30 nap.

TOVÁBBI TÁMOGATÁSOK

A kulturális szektor számára a különböző intézmények eltérő struktúrájú támogatásokat hirdettek. A magyarországi forgatások elmaradásával a hazai mozgóképipar területén jelentős veszteségek keletkeznek. A **Nemzeti Filmintézet (NFI)** áprilisban és májusban rendkívüli [intézkedéseket](#) hozott: a megítélt támogatásokat **újraütemezte**, a televíziós filmeknél hasonló átütemezés várható. A pandémia miatt az alkotók figyelme a [televíziós pályázat](#) felé fordult. A kiírásra 900 alkotástervezet érkezett,

ezért a dokumentumfilmekre fordítható összeg **200-ról 300 millió forintra emelkedett.** Az NFI a szakemberek egzisztenciális [támogatására](#) [Filmipari Segélyalapot](#) hozott létre 50 millió Ft értékben, az alapot a [Magyar Filmakadémia](#) működteti. A segélyhez magánszemélyek és cégek is csatlakoztak, az 51 millió Ft-ra bővült keretből 636 személy [kapott](#) 80 ezer Ft összegű adományt.

A **Nemzeti Kulturális Alap (NKA)** Hangfogaló Könyvzene Támogató Program Kollégiuma vissza nem térítendő [támogatás](#) formájában írt ki pályázatokat egyrészt a **koncerteket pótló, a klubok online felületein bemutatott, közönség nélküli felvételek készítésére,** valamint **könyvzenei oktatóvideók készítésére.** Előbbi keretösszege 600 millió Ft, a maximálisan igényelhető támogatás 600 ezer Ft, az utóbbi esetben ugyanezek a számok 12 millió és 300 ezer Ft. Az NKA mindezek mellett átalakította pályázati struktúráját és átütemezte a határidőket.

Az **Artisjus** Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület ([Artisjus](#)) az irodalmi, valamint a zenei szerzői jogok közös jogkezelő szervezete. A szervezet március végén 62 milliós támogatási keretet különített el a bevételektől első előadók támogatására. A 680 jelentkező közül **389 szerző [kapott](#) rendkívüli támogatást.** A rendkívüli szociális támogatásban részesülők [névsora](#) nyilvános, az összege egységesen **bruttó 160 ezer Ft.**

Az **Előadóművészi Jogvédő Iroda (EJI)** hasonló szociális alapot hozott létre. A [támogatást](#) két hónapra ítélik meg abban az esetben, ha legalább négy elmaradt látogatást tud igazolni az előadó és nem rendelkezik munkaviszonnyal. A **segély havi összege [sávós, 32 ezer és 144 ezer Ft között](#)** a családi háttértől (pl. eltartottak száma) függően. Május közepéig **90 millió Ft kifizetése várható.** Az EJI mindezek mellett csatlakozott ahhoz az európai közös jogkezelői [kezdemenyezéshez,](#) amelyben szolidaritási alap létrehozását indítványozzák az Európai Bizottság elnökénél.

A **PIM** további, **konkrét feladattal összekötött pályázatokat** hirdetett: kortárs irodalmi művek [felolvasása,](#) illetve zenei és társzművé-

zeti produkciók [előállítására.](#) Utóbbi felhívásra több mint 500 produkció [jelentkezett.](#)

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság ([NMHH](#)) számos lépést tett a kialakult helyzet kezelésére. A [132/2020. \(IV. 17.\) Kormányrendelet](#) értelmében **elengedik a médiaszolgáltatási díj negyedéves befizetését,** a könynyítés 355 kereskedelmi (79 rádiós, 304 audiovizuális) szolgáltatót [érint.](#)

Az önszerveződésen alapuló [Színházi Szolidaritási Alap](#) két hónapon keresztül **havi 80 ezer Ft** támogatást biztosít az állandó szerződéssel nem rendelkező művészeknek. Az első kifizetésre 2020. április 10-én került sor. A [támogatók](#) névsora nyilvános. A **Független Előadó-művészeti Szövetség (FESZ)** hasonló kezdeményezés indított a **színházi alkotószakma és a háttérstáb támogatásáért.** A FESZ májusban 70 színházi szakembert támogatott anyagilag az [összegyűlt](#) 3,5 millió Ft-ból. Független kezdeményezésként indult a **P'artoló [holnap,](#)** ahol közvetlenül a művészek-től vásárolható online előadás.

SZAKMAI SZERVEZETEK JAVASLATAI

A kialakult helyzetre való tekintettel a szakmai szervezetek különböző javaslatcsomagokat fogalmaztak meg. A [Music Hungary](#) 2020. március 31-án kelt dátummal tette közzé a **hazai zenepiacot** érintő felmérését és [javaslatait.](#) A járvány az élőzenei- és fesztiválszektor azonnali leállását eredményezte. A hazai zenészek bevételi forrásai 60%-ban az élőzenei fellépésekből származnak. Az összeállítás mintegy **15 pontban fogalmazott meg javaslatokat:**

- egyrészt az iparág vállalkozóinak megsegítésére (pl. 5%-os ÁFA 2021 év végéig; működési költség támogatása,);
- másrészt az iparági dogozók támogatására (pl. kieső bevételek pótlása, támogatás jogkezelő szervezeteken keresztül, jogdíjakkal összefüggő ideiglenes kedvezmények,);
- valamint további javaslatokra (pl. zenei kvóta emelése, virtuális koncertek támogatása).

A könyvesbolti bevételek kiesése és a rendezvények elmaradása (pl. könyvfesztiválok) komoly **fennakadásokat hozott a könyvkiadásban és a könyvkereskedelemben**. A **Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése (MKKE)** 2020. április 1-én nyílt [levélben](#) fordult támogatásért Demeter Szilárdhoz, a felelős miniszteri biztoshoz. Az MKKE 128 tagvállalatot tömörít, amely lefedi a magyar kiadók 85-90%-át. A szervezet 10 pontos javaslatot fogalmazott meg:

- közterhet, adózást, bérezést érintő kedvezmények;
- a kiesett árbevétel kompenzálása, az öt éve működő cégek (jellemzően családi vállalkozások) kiemelt támogatása;
- újrakezdő hitel állami garanciával, nyílt pályázatok bővítése;
- az e-könyvek ÁFA csökkentése, célzott kedvezmények diákoknak és pedagógusoknak;
- folyamatban lévő [kezdeményezés](#): állami könyvvásárlás a kiadóktól közvetlenül 50%-os áron a közművelődési, iskolai célokra, és rászorulóknak 1 milliárd Ft-ért;
- az MKKE bevonása a szakmát érintő intézkedésekbe.

A **nyomtatott lapkiadást** szintén érzékenyen érinti a pandémia miatt kialakult gazdasági helyzet. A **Magyar Lapkiadók Egyesülete (MLE)** kutatást végzett az érintettség fokáról

és jellegéről, amelyet 2020. április 28-án juttatott el a sajtóhoz. Az [online felmérésre](#) adott válaszok alapján az MLE tagok 87%-a, a nem MLE tagok 50%-a szerint mindenképpen szükséges az állami szerepvállalás. A szervezet **alábbi javaslatcsomagot állította össze**: egyfelől az adózást és állami bérminimumot érintő javaslatokat; másrészt az előfizetési terjesztést és az árus lapterjesztés támogatását, a hirdetési piac élénkítését, állami hirdetési csomagok bevezetését, valamint az utalványokkal történő fizetést érintő javaslatokat, végül a kiesett hirdetési bevételek állami kiegészítését.

A **Magyar Szépírók Társasága** a *Köszönjük! Magyarország* program kapcsán megjelentetett **nyilatkozatában** kritikát és több [javaslatot](#) is megfogalmazott, ezek között szerepel az a felvetés, hogy – a környékbeli országok mintájára – alanyi jogon járjon támogatás, az írószervezetek szubvencionálása, valamint azonnal elérhető pályázatok kiírása.

A **képzőművészet** az eddigi kormányzati támogatásokból kimaradt. Sajtóhírekből két kezdeményezés körvonalazódik – az [Összefogás a vállalkozó művészekért](#) és a *Magyar Kortárs Művészeti Galériák Országos Egyesületének kezdeményezése* –, mindkettő konkrét javaslatot fogalmazott meg a kormánzatnak.

A színházi szakemberek támogatásáért a [Színházépítők Facebook csapata](#) írt petíciót a kormánynak, amelyet több mint 8 ezren [írtak](#) alá.

Források:

- Emberi Erőforrások Minisztériuma, Kultúráért Felelős Államtitkárság: [Egymilliárd forinttal segítik a független előadóművészeket](#). 2020. május 2.
- Artisjus: [Szociális támogatások](#)
- EJI: [Rendkívüli szociális támogatás előadóművészeknek](#)
- Nemzeti Kulturális Alap Hangfoglaló Könyvzene Támogató Program Kollégiumának [nyílt pályázati felhívása](#)
- Nemzeti Filmintézet: [Filmipari Segélyalapot kezdeményez a Nemzeti Filmintézet](#)
- NMHH: [A járvány miatt mentesíti a kormány a kereskedelmi rádiókat és televíziókat a médiaszolgáltatói díjfizetés alól](#)
- Színházi Szolidaritási Alap [honlapja](#)

Készítette: Simsa Tünde
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Telefon: (1) 441-6486